

Slauga. Mokslas ir praktika

2020 Nr. 11 (287)

ISSN 2669-1760 (online)

TARPTAUTINIAI SLAUGYTOJŲ IR AKUŠERIŲ METAI

Gydytojui – dešinioji ranka, pacientui – ramybės uostas: vienos seniausių profesijų prestižas tik auga

Išklausyti, užjausti, patarti – tai tik keli tikslai, kuriuos greta pagrindinių savo profesinių užduočių sau kelia šalies slaugytojai. Daugiausiai laiko šalia paciento (ir jo artimųjų) praleidžiantys slaugytojai visada buvo ypač svarbūs, tačiau šiandien jų vaidmuo dar labiau sustiprėjęs. Apie vienos seniausių pasaulyje profesijų – slaugytojų – svarbą, evoliuciją ir iššūkius specialistai kalbėjo Nacionalinio vėžio instituto ir Lietuvos operacinės slaugytojų draugijos organizuotoje konferencijoje.

Klaidos slaugymo darbe neleistinos

Žvelgiant istoriškai, slaugymas yra viena seniausių veiklų pasaulyje, apibūdinama kaip altruistinė globa bei priežiūra, taip reikalinga žmonėms. Visgi slauga kaip mokslas yra vienas jauniausių ne tik Lietuvoje, bet ir pasaulyje, žengiantis sparčius žingsnius tiek rengiant profesionalius slaugytojus, tiek slaugos tyrinėtojus, tiek slaugos mokslininkus. Kaip pabrėžia Nacionalinio vėžio instituto (toliau – NVI) Slaugos administravimo skyriaus vedėja (vyriausioji slaugos administratorė) Nijolė Zadoreckaitė, augantis dėmesys sveikatai ir senstanti visuomenė diktuoja pokyčius slaugos sektoriuje.

„Slaugytojas prieš porą dešimtmečių ir šiandienos specialistas – nesulyginami dalykai. Slaugytojai užima unikalią padėtį, kadangi slaugytojai bei akušeriai daugelyje valstybių sudaro iki 80 proc. kvalifikuotų sveikatos apsaugos darbuotojų ir atstovauja galingai jėgai, darsiančiai neišvengiamus pakeitimus, kad būtų patenkinami visų sveikatos poreikiai. Slaugytojų indėlis į medicininį aptarnavimą apima visą sveikatos apsaugos spektrą, nes slaugytojai sudaro daugelio sveikatos apsaugos komandų pagrindą“, – kalbėjo N. Zadoreckaitė.

„Šiuo metu, tęsė ji, į slaugą diegiamos informacinės technologijos, moderni medicinos ir slaugos įranga. Jai valdyti būtinas informacinių technologijų išmanymas, tad ir šiuolaikiniai slaugos specialistai jau kitokie: valdantys medijų įrankius, mokantys juos pritaikyti įvairiose srityse. Visgi, nepaisant laikmečio, išlieka pagrindinė vertybė – pagalba žmogui: ir pašnekiesiui apie sveikatą, ir parodyti ligoniui dėmesį ar suteikti rimtą pagalbą – viskam reikalingi slaugytojai.

NVI dirba per 300 įvairių specializacijų slaugytojų. Čia dirbantys slaugos specialistai yra ne tik savo sritį puikiai išmanantys specialistai, bet ir ilgamečiai atsidavę, lojalūs įstaigai darbuotojai, kuriais mes džiaugiamės ir didžiuojamės. Džiugina tai, kad slaugytojai yra aktyvūs, įsilieja į veiklą po darbo dienos, dalyvauja rengiant konferencijas, skaito pranešimus, rašo straipsnius, rengia profesinio tobulinimo programas, nuolat siekia mokytis, tobulėti, užsiima praktiniu slaugos mokymu (mentoryste)“, – vardijo N. Zadoreckaitė.

Svarbu pabrėžti, kad onkologijos srityje dirbantys slaugos specialistai yra kiek kitokie. Jie kupini empatijos, įsiklausymo, atjautos savo slaugomam pacientui, pasižymi itin tvirta psichologine būsena, kuri leidžia nepalūžti net ir kritiniais momentais. Būtina sugebėti pajusti tą skausmą ir sielvartą, kurį jaučia ligonis, bei trokšti jam padėti. Reikia gerumo ir didelės kantrybės. Slaugytojai turi pajėgti įveikti įtampą, nes klaidos slaugymo darbe neleistinos. Privalai lengvai prisitaikyti, kad tą patį darbą atliktum nė kiek ne prasčiau ir tuomet, kai trūksta darbuotojų. Privalai visada norėti kuo daugiau sužinoti apie slaugą bei gydymą.

„Slaugytojo darbas onkologijos srityje – specifinis, reikalaujantis atidumo. Tai darbas, kuriam, ypač karjeros pradžioje, tenka skirti nemažai laiko, norint įsisavinti pakankamai žinių ir technikų. Slaugos specialistai pastebi, kad pacientai būna vis sudėtingesni, slaugytojams tenka išmokti vis naujų procedūrų, daugėja administracinio darbo. Mūsų įstaigos slaugos kolektyvas turi didelę ir visapusišką patirtį, o svarbiausia – yra bendruomeniškas, todėl noriai dalijasi sukaupta patirtimi bei atskleidžia visas savo darbo subtilybes jaunesniems kolegoms, siekdami ugdyti profesionalią jaunų specialistų kartą“, – dėstė NVI Slaugos administravimo skyriaus vedėja.

Slaugytojo specialybė yra patraukli, darbo vietas įvairiuose sveikatos priežiūros įstaigų padaliniuose garantuojanti specialybė, o slaugos profesionalų poreikis darbo rinkoje tik auga – sergančiam žmogui labiausiai reikia profesionalaus ir užjaučiančio slaugytojo: „Tad laukiame jaunų, motyvuotų specialistų iš visų aukštųjų mokyklų ir kviečiame įsiliesti į Nacionalinio vėžio instituto bendruomenę“, – paragino NVI Slaugos administravimo skyriaus vedėja.

Profesija tobulėja dviem kryptimis

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Sveikatos mokslų instituto direktorė prof. dr. Natalja Fatkulina teigė, kad seniau slaugytojas išties buvo tik gydytojo asistentas, padėjėjas, dažniausiai procedūrų atlikėjas, bet iš tiesų ant slaugytojų pečių laikėsi ir laikosi visa sveikatos priežiūros sistema. Profesinę evoliuciją gerai iliustruoja studijų pokyčiai pagal technologijų mokslų vystymo greitį, įstojusieji šiais metais trečiame kurse turės visiškai atnaujinti savo žinias.

„Slaugos studentai mokosi tiek esminių pagrindinių slaugos dalykų, grįstų slaugos filosofija, slaugos teorija, slaugos istorija, tiek inovatyvių sprendimų priėmimo, atsakomybės, sveikatos ugdymo, inovatyvių procedūrų. Siekiant maksimalaus pacientų saugumo, būsimieji slaugytojai praktikuojasi simuliacinėse aplinkose, tik vėliau eina prie paciento lovos. Šiais metais visos paskaitos Medicinos fakultete vyksta nuotoliniu būdu, tik praktikos ir praktika gali vykti kontaktiniu būdu. COVID–19 situacija pakoregavo studijų ir praktikos organizavimą“, – pasakojo prof. dr. Natalja Fatkulina.

Paklausta, ar studentų lūkesčiai būna pateisinami, prof. dr. Natalja Fatkulina atsakė teigiamai – kadangi į slaugą ir mediciną studentai suka iš pašaukimo, tai jau praktikos metu jie būna laimingi ligoninėse, pirminės sveikatos priežiūros įstaigose, kitose institucijose. Jiems belieka pasirinkti, kurioje srityje ir su kokiais pacientais nori dirbti.

„Profesija iš esmės tobulėja dviem kryptimis: pirma, pačios slaugytojo profesijos tobulėjimas ir plėtra: atsirado išplėstinės praktikos slaugytojas, kuris specializuojasi tam tikrose srityse: pirminė sveikatos priežiūra, anesteziologija ir intensyvioji terapija, skubioji medicinos pagalba, planuojami geriatrijos, insulto slaugytojai, širdies kraujagyslių ligų slaugytojai su ypatingomis kompetencijomis ir žiniomis. Taip pat planuojama rengti slaugytojus-echoskopuotojus. Kita kryptis – profesijos transformacija, kai reikia papildomų kompetencijų: daugiakalbystės ir multikultūros, sisteminio mąstymo, meninio kūrybiškumo, IT sprendimų programavimo, darbo su dirbtiniu intelektu, projekto valdymo ir kt. Atsiranda naujos kartos specialistai: IT slaugytojas, slaugytojas rinkodaros specialistas, slaugytojas SP kokybės koordinatorius ir kt.“, – vardijo Sveikatos mokslų instituto direktorė.

Aukšta savivertė – nauda visiems

Apie slaugytojo savivertę konferencijoje kalbėjusi NVI onkopsichologė Sandra Birbilaitė taip pat akcentavo, kad slaugytojų darbas yra kupinas iššūkių ir tuo pačiu metu – be galo svarbus ir ypatingas.

„Tai žmonės, kurie labai arti paciento, kartais žino daugiau nei gydytojas. Visgi neretai slaugytojų krūvis būna itin didelis, sunki ir emocinė našta, bendraujant su pacientais, jų artimaisiais, visa medicinos komanda. Todėl labai svarbu, kad slaugytojo savivertė būtų aukšta, kad jie būtų išgirsti, vertinami“, – kalbėjo S. Birbilaitė.

Nuo savivertės priklauso tiek emocinė slaugytojo būklė, tiek jo darbo kokybė, tiek aplinkinių gerovė.

„Gydytojai, paklausti, kas būtų, jeigu staiga komandoje neliktų slaugytojo, atvirai dėstė, kad darbas pirmą dieną tiesiog visiškai sustotų, gydytojai nežinotų daugybės dalykų. Todėl labai svarbu laiku identifikuoti, kai slaugytojai yra pervargę, nusivylę darbu ar jaučiasi nelygiaverčiais komandos nariais“, – pabrėžė NVI onkopsichologė.

Tuo tarpu aukštos savivertės slaugytojas aiškiai žino savo poreikius, gali apsiginti, drąsiai išsako savo nuomonę svarbiais klausimais, geba išreikšti sunkius jausmus, taip pat lengviau įveikia iššūkius ir nesėkmes, nesutrinka stresinėse situacijose ir ryžtingai imasi veiksmų.

Nacionalinio vėžio instituto ir Lietuvos operacinės slaugytojų draugijos organizuotos konferencijos akimirkos